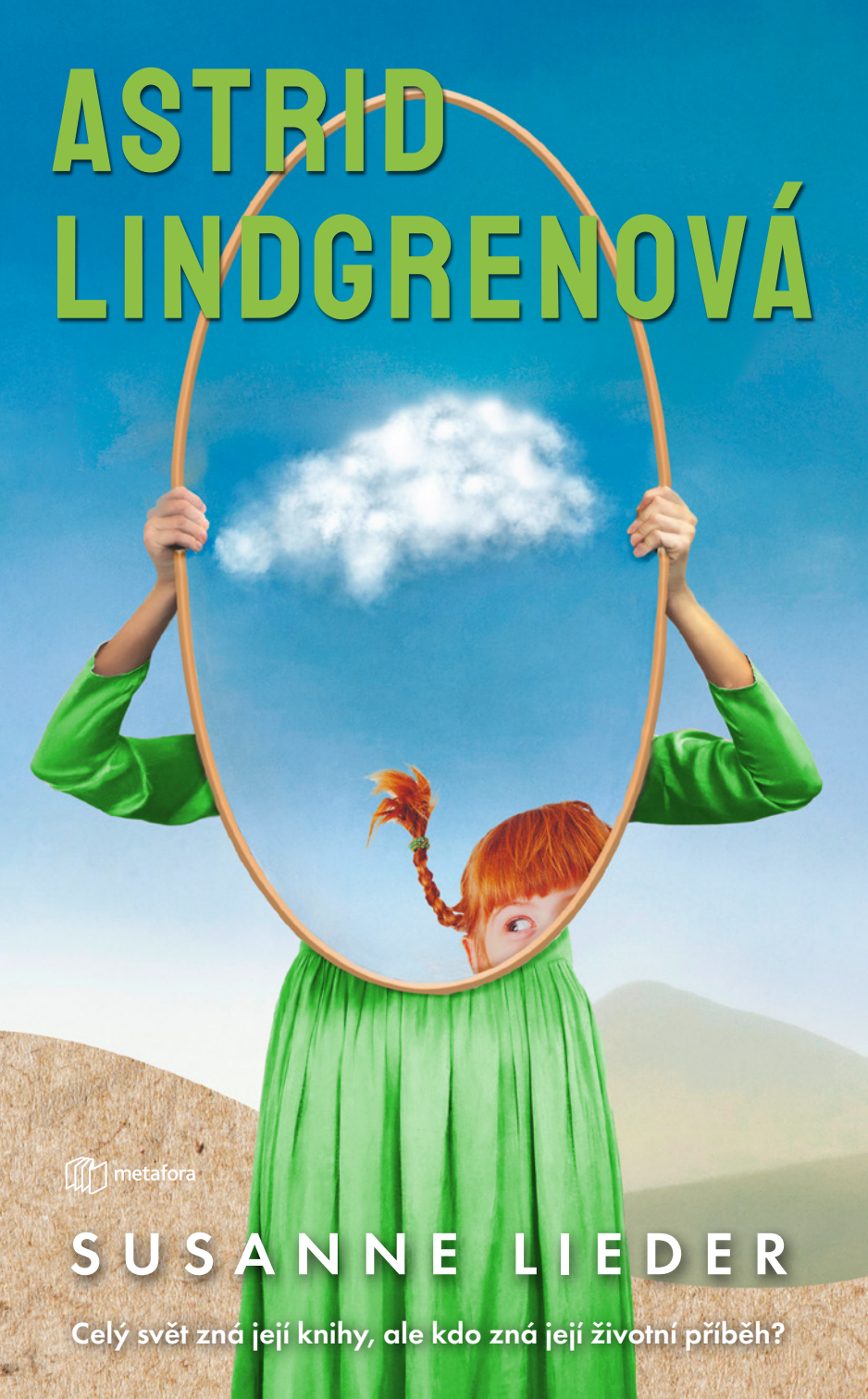

ASTRID LINDGRENOVÁ

A young girl with red hair in two pigtails, wearing a bright green dress, is holding a large, thin wooden hoop with both hands. The hoop is positioned in front of her face, framing a white, fluffy cloud against a clear blue sky. The background shows a sandy, hilly landscape under a bright sky.

 metafora

SUSANNE LIEDER

Celý svět zná její knihy, ale kdo zná její životní příběh?

Slavná autorka dětských knih jako Pipi Dlouhá punčocha nebo Děti z Bullerbynu měla nemanželského syna, vdala se za rozvedeného muže a doslova chrlila neuvěřitelně pestré příběhy, které dodnes milují děti po celém světě. Každý zná její jméno, ale kdo opravdu ví, jaká byla žena či milenka?

Životopisný román Susanne Lieder nabízí pohled za zrcadlo.

„Okouzlující kniha, která se velmi příjemně a lehce čte.“

– Passauer Neue Presse

„Susanne Lieder ve svém románu živě, vřele a poutavě vypráví, jak a proč se z mladé novinářky Astrid stala autorka knih pro děti.“

– Aachener Nachrichten

„Susanne Lieder se podařilo zachytit Astrid Lindgrenovou ve všech jejích aspektech. Fascinujícím způsobem napsaná kniha tuto výjimečnou spisovatelku a osobnost skutečně přibližuje všem čtenářům.“

– www.belletristik-couch.de

„Lieder se ve svém románu opravdu věrně drží skutečných událostí a lidí ze života Astrid Lindgrenové. Díky tomu se jí podařilo vytvořit citlivý portrét silné, empatické ženy.“

– Buchjournal

S U S A N N E L I E D E R

ASTRID LINDGRENOVÁ

Život má plný dětství,
ale štěstí v lásce musí hledat.

Přeložila Romana Hájková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

Susanne Lieder: Astrid Lindgren. Ihr Leben ist voller Kindheit, in der Liebe muss sie nach dem Glück suchen. Roman

© Aufbau Verlage GmbH & Co. KG, Berlin 2022 (Published with Aufbau Taschenbuch; »Aufbau Taschenbuch« is a trademark of Aufbau Verlage GmbH & Co. KG)

Translation © Romana Hájková, 2023

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved

ISBN 978-80-271-7183-5 (ePub)

ISBN 978-80-271-7182-8 (pdf)

ISBN 978-80-7625-303-2 (print)

Pro Ellu

*Kdybych dokázala rozzářit
byť jen jedno jediné pochmurné dětství,
byla bych spokojená.*

Astrid Lindgrenová

1. DÍL

1929-1931

1. kapitola

Stockholm, zima 1929

Astrid se zimomřivě choulila do vlněného kabátu. Nejraději by do něj zalezla celá.

Takové hrozné počasí! Nebe bylo plné těžkých šedých mraků, které visely nízko nad městem. Vypadalo to, jako by se pod nimi stockholmské domy bázlivě krčily. Holé stromy v parku Vasa, kolem kterého teď Astrid a její syn Lasse procházeli, se mokře leskly.

Všichni toužebně očekávali sníh, ale letos se zdálo, že bílé Vánoce nebudou.

Třiletý klouček mrzutě klusal vedle ní, čepici staženou hluboko do tváře. „Kdy už tam budeme?“

„Brzy, už to je jenom pár kroků. To je ale počasí, vid?“

Zvedl hlavu a překvapeně se na ni podíval, jako by té otázce nerozuměl.

„Pokud to bude zítra lepší, mohli bychom jít do parku,“ navrhla mu, když přecházeli ulici, a přitom mu pevně svírala ruku. Tolik se bála, že se jí vytrhne a uteče. Kdyby byla na jeho místě, udělala by to. Jak se jenom musel cítit! Byl vytržený ze svého pohodlí, ze života, na který byl zvyklý, a hozený do nového. Bez toho, aby se ho někdo na něco zeptal. Nebyla jiná cesta, neexistovala žádná jiná možnost, ale tomu on nemohl rozumět.

A Astrid se mu to ani nesnažila vysvětlit.

Vybavuje si, jak se k němu sklonila. „Teď musíš jít se mnou, Lasse.“

„A kam?“ Jeho velké modré oči se na ni vystrašeně upíraly. „Do Stockholmu.“

„Ale já chci zůstat tady,“ zašeptal. „U svojí mámy.“

Srdce se jí sevřelo. *Já jsem tvoje máma, Lasse.* Jak ráda by to řekla a připomněla mu, co už dávno věděl. „Marie je velmi, velmi nemocná,“ odpověděla chraplavým hlasem. „Proto tě teď беру s sebou.“

„Půjdeme do parku, slibuješ?“ zeptal se a ona sebou trhla.

Od té doby, co opustili Kodaň, sotva promluvil. Ve vlaku seděl tiše, malé ruce v klíně. Jeho smutný pohled neklidně tékal sem a tam, až nakonec ulpěl na ní, jako by se ptal: *Opravdu musím jít s tebou?* A ona by ho nejraději objala a pevně sevřela v náručí.

„Ano, jistě, mohli bychom hrát na honěnou a na schovávanou. A také lézt po stromech.“

Chlapeček našpulil ústa a ona se bála, že se rozpláče. Ale nakonec to neudělal. „S Carlem a Esse jsem si taky hrál na honěnou,“ zašeptal a rozklepala se mu brada.

Astrid měla pocit, jako by jí někdo rval srdce z těla a drtil jí ho před očima. „Já vím, Lasse.“

„Kdy zase půjdu domů?“

Polkla. „Zůstaneš se mnou, už jsem ti to přece vysvětlila, broučku.“ Nechtěla s ním takhle mluvit, protože se bála, že ho tím vyděsí.

Znovu polkla. *Seber se a pokračuj.*

To byla slova její matky, která v životě slyšela už tolikrát, že se jí doslova vpálila do mozku.

Energicky si odkašlala a ukázala na šedý dům s bílými vstupními dveřmi. „Vidíš tamhle? Ten dům? Tak tam bydlím.“

Děšť jí stékal za límec, šátek na hlavě už měla úplně promočený. Když sahala do kapsy kabátu pro klíč, vyšla z domu její sousedka.

„Dobrý den, paní Terstegenová.“ Astrid cítila, jak se jí hrne krev do obličeje. Sice mrzla, ale zároveň ji polévalo horko.

„Kohopak to tu máme?“ Sousedka pohlédla na malého a na tváři se jí objevil úsměv. „Ty jsi ale roztomilý chlapec. Jak se jmenuješ?“

„Jmenuje se Lasse,“ řekla rychle Astrid.

Paní Terstegenová se podívala nejdříve na ni a pak na malého. Zdálo se, že přemýšlí, jaký je jejich vztah, a vypadalo to, že se na to dost možná zeptá.

Astrid hořely tváře. „Tak běž, Lasse.“ Postrčila ho předními dveřmi. „Hezký den vám přeji.“

„I vám, slečno Ericssonová.“

Zdůraznila slovo „slečno“? *Nesmysl, to jsou jenom moje představy.*

Astrid vyndala třesoucím se rukama poštu ze schránky. Byly tam dva dopisy pro její bytnou, zmačkaný vlhký leták obchodního domu a pohlednice od jejího bratra.

Lasse nakrčil nos. „Fuj, tady to smrdí.“

Musela se smát. „To není nic neobvyklého. Na to si zvykneš.“ Člověk si vlastně zvykne na všechno.

Když stoupali po schodech, znovu se zadívala na svého malého syna, dítě, které musela nechat u pěstounů hned, jak se narodilo. Tehdy neměla na výběr, Vimmerby opustila ukvapeně.

A teď byl její syn s ní, protože znovu neměla na výběr. Bývala by si ho raději k sobě vzala v příznivější situaci. Ve chvíli, kdy by věděla, že se o něj dokáže opravdu dobře postarat a být mu dobrou matkou. Ale osud zase zamíchal kartami.

Připadalo jí neskutečné mít ho u sebe, tady, v tomto domě, v tomto městě.

„Někdy to tu smrdí jako zmoklý pes,“ brebentila dál a doufala, že ho rozesměje. „I když tady vlastně nikdo žádného psa nemá.“

Lasse se na ni vážně podíval.

„Ale já vím, kdo jednoho má,“ pokračovala, když odemykala dveře od bytu. „Ty máš psy rád, vidě?“

Její syn mlčel a rozhlížel se po úzké chodbě.

Potlačila povzdech. „Pojď, ukážu ti svůj pokoj.“

Byl to opravdu jen jeden pokoj, ve kterém Astrid spala, jedla, psala dopisy a četla knihy.

„A kde je můj pokoj?“ zeptal se Lasse, když se svlékli a trochu si vysušili vlasy.

Ukázala na malou postel, kterou koupila za svoje poslední peníze. Musela tak moc smlouvat, až se styděla. A teď neměla ani korunu. Možná by mohla požádat svého šéfa o malou zálohu.

Nikdy neměla dost peněz a často nemohla ani jet do Kodaně navštívit svého syna.

Díkybohu, že jí matka poslala začátkem týdne další balík, který obsahoval chléb, hrníček slaneho másla, klobásu, sýr, a dokonce i malý koláč. Bez těchto pravidelných zásilek potravin by byla ztracená.

„Posaď se tamhle na postel, Lasse. Musíš mít hlad. Moje matka nám poslala výborný sýr.“ Odmlčela se, rozladěná, že neřekla *tvoje babička*. Ale nezmátla by ho tím? Vždyť svoje prarodiče vůbec neznal.

Astrid klesla na postel, která se nacházela hned vedle chlapcovy. Najednou měla pocit, že se zhroutí. Že nebude schopná se o Lasseho postarat. *Co sis myslel, ty hloupý osude? Jak mám být dobrou matkou? Jak by se se mnou mohl mít tak dobře jako s Marií? Vždyť nevím, jak vyjdu s penězi, ani když jsem sama.*

„Jsi smutná?“ Lasse k ní natáhl ruku a ona ji uchopila a jemně stiskla. „Možná, jenom trochu.“

„A proč?“

„Protože... protože si musím zvyknout na tolik věcí.“ *Stejně jako ty.*

Lasse přikývl s vážným výrazem.

Astrid ucítila knedlík v krku a srdce jí znovu bolestivě sevřela neviditelná pěst. *Vždycky je to srdce*, pomyslela si ustaraně, ale pak narovнала ramena. *Vzchop se! Pro něj to je přece mnohem horší než pro tebe.*

„Pojď, ukrojím ti krajíc chleba a kousek sýra.“

„Já nemám hlad.“ Očima těkal kolem, jako by přemýšlel, co tam dělá. A jestli to tu chvíli vydrží a jak dlouho to vlastně bude trvat. „Přijde pro mě máma brzy?“ Znělo to úzkostně, jako by tušil, že se mu odpověď nebude líbit a že ji nejspíš nebude chtít slyšet.

„Marie je velmi nemocná, Lasse,“ odpověděla Astrid jemně.

Bylo to srdce. *Copak to není vždycky srdce?* pomyslela si, když ji pěstounka jejího syna informovala o svém stavu. Buď byl člověk opravdu nemocný, nebo trpěl bolestí srdce ze zcela jiných důvodů: kvůli smutku, osamělosti, pocitu viny, ze studu, pro nešťastnou lásku. Nebo pro to všechno dohromady.

Astrid ukrojila dva krajíce chleba, namazala je máslem a položila na dva talíře. Pak vzala bochník sýra a zamýšleně se na něj zahleděla. *Jak to jenom bude dál? Jak se má postarat o svého syna, který ji teď tolik potřebuje?*

Podívala se na něj, jak tam sedí na posteli a houpe nohama. Zase vyrostl, pokaždé, když ho v Kodani navštívila, byl o něco větší. „Za chvíli narazíš hlavou do stropu,“ škádlila ho při poslední návštěvě.

Ne, při té předposlední, opravila se. Při poslední návštěvě mu sbalila jeho malý kufr a bezmocně sledovala, jak se loučí, nejprve s Carlem a Esse a nakonec s Mariinou sestrou, která se ho dočasně ujala a tehdy mu tiše řekla: „Teď musíš být velký, rozumný chlapec, ano?“

Astrid stála ve dveřích se staženým hrdlem, pálící tvrdou koulí v žaludku a srdcem sevřeným žalem. Rozumný. Byla ona sama vůbec někdy rozumná?

Ukrojila sýr, rozdrobila ho na kousky a rozdělila na talíře. Když před Lasseho jeden položila, zavrtěl hlavou.

„Ale musíš něco sníst.“

„Nemám hlad.“ Její syn otočil hlavu na druhou stranu, a tak dala talíř na postel vedle něj.

„Já nemusím dělat vůbec nic,“ odpověděla by ona jako malá.

Tenkrát na ni žádné „musíš“ a „všichni to tak přece dělají“ neplatilo. A její matka se o to ani nepokoušela. „Pokud chceš jít spát s kručícím žaludkem, tak můžeš,“ řekla by jí. „Ale potom si budeš muset počkat do snídaně.“

Astrid získávala svoje zkušenosti často velmi těžce, protože když si něco vzala do hlavy, pokaždé to chtěla vyzkoušet. Ale nikdy si pak nestěžovala.

Lasse zíral na protější stěnu, kde stála úzká police s knihami.

„Kdybys chtěl, něco ti později přečtu.“ Znělo to vesele, jako by se domlouvali na jednorázovém přespání. „Ale ne,“ pokračovala. „Obávám se, že tady nemám žádnou dětskou knížku. Ale mohla bych ti něco vyprávět, nějaký příběh.“

Jeho modré oči se rozzářily a Astrid cítila, jak se jí tvrdý knedlík v krku trochu uvolnil. „Ty máš vyprávění rád, vid’?“

Váhavě přikývl a její srdce poskočilo. Možná by to přece jen zvládla, možná by mu nakonec mohla být dobrou matkou.

Tu noc seděla v posteli zády opřená o zeď, přikrývku přes kolena, a poslouchala, jak Lasse dýchá.

Trvalo mu dlouho, než konečně usnul.

Měla by se pokusit aspoň o dvě nebo tři hodiny spánku, ale věděla, že je to zbytečné.

Jak často za poslední tři roky přemýšlela, jestli na ni Lasse myslí, jestli mu chybí nebo jestli se jí pomalu odcizuje. Když v její přítomnosti Marii poprvé oslovil „mami“, rychle se otočila a přitiskla si ruku k ústům.

Chlapeček něco zamumlal ze spaní a překulil se. Jeho prostěradlo zašustilo a Astrid si představila, jak si lehá vedle něj a pod dekou se k němu přitulí. Jednou se snad odváží.

Její život, její každodenní život se od nynějška nejspíš úplně změní. Teď byla svobodnou matkou, která se musí postarat o svoje dítě. Celé dlouhé tři roky si to moc přála, ale teď, když se to stalo, cítila, jak se jí krouutí žaludek strachem a vypětím.

Astrid zavřela oči. *Zvládnou to. Jako jsem zatím zvládla všechno, co jsem zvládnout musela.*

I když téměř pokaždé musela jít nějakou oklikou.

2. kapitola

Astrid se probudila s leknutím – ještě stále seděla v posteli opřená o zeď – a před ní stál Lasse a dotýkal se jejího ramene. „Můžu jít dnes už domů?“

Musela se hodně ovládat, aby se nerozvzlykala, a jen s velkými obtížemi odpověděla: „Ne, můj malý. Od teď se o tebe budu starat já.“

Jak dlouho tuhle větu nesměla vyslovit. Teď sice mohla, ale bylo to hrozné. Protože velmi dobře věděla, co se v jejím synovi odehrává, jak moc se bojí a jak strašně touží po svém starém životě. Jeho srdíčko se muselo svírat bolestí ještě mnohem víc než to její.

Měla bych žárlit, pomyslela si, moje srdce by mělo přímo šílet žárlivostí.

Ale všechno, co cítila, byl jen bezmezný smutek, protože jejímu synkovi se nevedlo dobře, a špatné svědomí, protože za to mohla ona.

Z koutku oka mu vytryskla slza a stékala po tváři.

Astrid bez přemýšlení natáhla ruku a jemně mu ji pohybem palce otřela. „Neplač, Lasse.“ Hlas se jí zlomil a musela polknout.

Neřekl ani slovo, nevydal ani hlásku, ale po tváři se mu koulely další a další slzy. Astrid je vnímala jako tiché obvinění.

Tvář jejího syna, který tu teď před ní stál a tiše plakal, se jí navždycky vryla do paměti.

Lasse se nechal obléknout, aniž by si stěžoval, a nebránil se, ani když ho pak Astrid vzala za ruku a odvedla do kuchyně, kde její bytná, paní Berglundová, připravovala snídani. Slíbila, že se o něj postará.

„Tady jste, Astrid.“ Obrátila se k nim se širokým srdečným úsměvem. „Tak ty jsi Lasse, tvoje maminka mi o tobě hodně vyprávěla.“

To nebyla pravda, naopak, Astrid jí o něm skoro nic neřekla, jen se zeptala, jestli by ho mohla pohlídat, dokud nenajde jiné řešení.

Paní Berglundová pohladila malého po vlasech. „Můžeš mi říkat Vero.“

Žádná reakce, jen plachý pohled jeho velkých očí.

Astrid se zmohla na úsměv. „Moc vám děkuji, paní Berglundová, opravdu si vaší laskavosti a ochoty velmi vážím.“ Sklonila se k Lassemu a položila mu ruce na ramena. Jak jemně a křehce působil. „Uvidíme se večer, ano? Slibuji ti, že přijdu včas. A ty si zatím rozmysli, na co si pak budeme hrát.“

Chlapeček stále nereagoval, jen se mu mírně chvěl spodní ret.

Astrid ho políbila na čelo a na poslední chvíli spolkla „buď hodný“, což jí automaticky přišlo na mysl. Uvědomila si, jak moc by nenáviděla, kdyby jí tohle – jako malé – někdo řekl. A byla velmi překvapená, že ji to vůbec napadlo. Rychle se otočila a vyběhla ze dveří.

Astrid byla šťastná, že získala místo sekretářky v Královském automobilovém klubu. Většinu času to byla zábava, práce ji bavila a měla ráda své kolegy, kteří byli přátelští a pohodoví.

Cestu do redakce si vždycky užívala, protože se jí venku brzy ráno, když se Stockholm probouzel a vzduch byl čistý a svěží, moc líbilo.

Dnes však cestu skoro nevnímala. Paže měla ovinuté kolem těla a hlasitý klapot jejích podpatků na vlhké dlažbě se jí zarýval do uší.

Měla pocit, jako by se pozorovala zvenku: rychle kráčející mladá, nakrátko ostríhaná žena, zahalená do světlého kabátu, který měl svoje nejlepší časy už dávno za sebou.

Pláče Lasse? Stojí u okna a vyhlíží ji?

Astrid si vzpomněla na svou návštěvu smålandského dětského domova přibližně před rokem. Žila tam Britta, tříletá dcera její kamarádky Ebby, která rozhodně nepůsobila, že by jí umístění jejího dítěte do tamního ústavu zlomilo srdce. Co ale bylo opravdu špatné, bylo to, že si neustále vymýšlela nové a nové výmluvy, proč svoji holčičku nemůže navštívit.

A tak se Astrid rozhodla, že se pojede podívat, jak se malé daří. Dětský domov sídlil v budově z červených cihel a s velkými dřevěnými dveřmi. *Vypadá to tady docela příjemně*, pomyslela si. V domě bylo podivné ticho, nebyly tam slyšet žádné hlasy, žádné kroky, a hlavně žádný smích.

Astrid zaklepala na dveře a požádala o setkání s Brittou. Dovedli ji do místnosti, která byla smutná a bezútěšná. Děti tam seděly kolem velkého stolu, a když vešla, pohlédly na ni. Žena, která ji sem doprovodila, ukázala na malou dívku s blond ofinou. „Tohle je Britta. Pojď sem, dítě!“

Dívka vstala a její židle hlasitě zaskřípala. „Podej slečně Ericssonové ruku. Přišla se podívat, jak dobře se ti tady daří.“

Astrid holčičku uchopila v podpaží, zvedla ji a posadila si ji na bok. „Já jsem kamarádka tvojí maminky. Ona dnes bohužel nemohla přijít, tak jsem dorazila já.“ Ani se nezačervenala.

Ostatní děti také vstaly a postavily se kolem nich. Sledoval ji asi tucet párů očí a jí se zdálo, že kromě zvědavosti v nich vidí ještě něco: naději.

V místnosti byla kromě stolu a několika židlí už jen úzká police s hrstkou knih a na podlaze dřevěná krabice s pár barevnými kostkami a dvěma otrhanými hadrovými panenkami, které však vypadaly stejně nešťastně a smutně jako dívky, které si s nimi hrály.

Sama Astrid nikdy neměla moc hraček, proč také, když si ona a její kamarádi – sourozenci, děti děveček a čeledínů na Násu a děti sousedů – mohli hrát se vším, co jim poskytovala příroda. Stavěli si domečky na stromech, kopali jámy, ze kterých si pak dělali útulná doupata, skákali na seníku do slámy a prozkoumávali tajuplné podkroví s půdou. A vždycky něco našli, jako třeba na jaře malá koťátka, která, ještě slepá, roztomile přelézala jedno přes druhé. Jejich hlavním pátračem se stal Astridin bratr Gunnar. Byl doslova jako pes stopař a Astrid ho škádlila, že by měl vlastně chodit po čtyřech. Což on také vždycky okamžitě udělal a ostatní se pak nemohli přestat smát.

To všechno se jí teď honilo hlavou, když tam stála s Brittou v náručí a dívala se do roztoužených dětských očí. Svírala ji úzkost a hluboký soucit s těmito ubohými malými tvory, kteří museli vyrůstat bez svých milujících blízkých. Bolelo ji z toho srdce. Zároveň ji však pobouřily poměry, které v tomto dětském domově panovaly.

„Budeš si s námi hrát? Přinesla jsi nám něco?“ ozývalo se najednou ze všech stran.

Astrid postavila Brittu na zem a sáhla do kapsy kabátu, kde měla pár bonbonů, které si preventivně vzala s sebou.

Jak hloupé to jenom ode mě bylo, jak moc hloupé! Vzala jsem jich málo.

Teprve teď si všimla jiné ženy, která byla o něco mladší než ta, jež ji sem přivedla. Seděla v rohu u malého stolku

a psala si něco na papír. Měla hlídat děti a všechno pečlivě dokumentovat?

Astrid se najednou cítila nepříjemně. Zamumlala tichý pozdrav, který však nebyl opětován.

Ale ouha, když vyndávala bonbony z kapsy kabátu, žena se najednou zvedla a během okamžiku byla u ní. Popadla cukrátku a ihned je dětem rozdala. Bylo to tak neuvěřitelně rychlé, že si Astrid vůbec nestihla všimnout, kdo dostal a kdo nedostal. „To je od slečny Ericssonové moc hezké, vidíte, děti?“

Jeden blondatý chlapeček, na kterého bohužel žádný pamlssek nezbyl, sledoval, jak si ostatní svoje bonbony rozbalili a strčili do úst. Kloučkovi se rozklepal spodní ret i brada a začal vzlykat.

„Nebuď hloupý, Rune,“ okřikla ho žena. „Prostě už žádné nezbyly.“

„Ale já chci taky jeden!“ zakvílel a postavil se před Astrid s nataženou rukou.

„To se nedělá!“ pokárala ho žena a chtěla ho odtáhnout.

„Je mi to líto,“ řekla ve stejnou chvíli Astrid a sklonila se k chlapci. „Vrátím se a přinesu další, slibuji.“

Rune si rukávem svetru otřel nos. „A dostanu pak dva? Když jsem dnes žádný nedostal?“

„Buď už konečně hodný!“ napomenula ho žena a jedno-duše ho za ruku odtáhla pryč. Posadila ho na židli a dlouho mu něco vykládala. Její slova zněla vyčítavě, příkře a tvrdě a Astrid se znovu sevřel žaludek. Nejraději by všechny ty děti vzala a utekla s nimi. Jak mohla Ebba nechat svou dcerku tady, a ještě k tomu ji vůbec nenavštěvovat?

Astrid si zase uvědomila, jaké měla štěstí, že našla Marii. Díky tomu její malý syn nemusel vyrůstat v dětském domově.

Dokonce i teď, když přecházela ulici a mířila k budově, ve které sídlil Královský automobilový klub, se v ní tehdejší emoce probudily tak silně, až se jí udělalo nevolno.

Než otevřela dveře, narovнала se v ramenou a odříkala si matčino motto, které se stalo i jejím vlastním: Seber se a pokračuj.

„Dneska jsi nějaká nemluvná,“ řekla jí kolegyně Ingrid později, když seděly naproti sobě v kanceláři, obě s hlavou skloněnou nad psacím strojem. „Snad nejsi nemocná?“

„Já a nemocná?“ Astrid okamžitě nasadila veselý obličej. V tom byla dobrá, ve skutečnosti až tak dobrá, že téměř vždycky oklamala i matku. „Jenom jsem špatně spala.“

Ingrid vstala, rychle se rozhlédla a posadila se na roh Astridina stolu. Pohupovala nohou a zeptala se Astrid: „Proč neřekneš panu Lindgrenovi, že se necítíš dobře? Já to tu za tebe můžu dodělat.“

„To je od tebe moc hezké, ale není to nutné. Já to zvládnu.“

„Jak myslíš.“ Kolegyně pokrčila rameny, vrátila se ke svému stolu a pokračovala v práci.

Astrid potlačila povzdech a pokusila se znovu soustředit na dopis, který měla napsat.

Měla Ingrid velmi ráda, ale svoje tajemství nemohla a nesměla prozradit nikomu. Nebylo to ale vůbec jednoduché a byly chvíle, kdy si moc přála, aby se mohla někomu svěřit.

Možná bych to přece jenom mohla říct Ingrid, pomyslela si, když se na svou kolegyni podívala.

Do kanceláře vešel její šéf, Sture Lindgren. Byl to pohledný muž s milým a upřímným úsměvem, při kterém jí občas zaplesalo srdce. „Slečno Ericssonová? Už máte hotový ten dopis pro Olssona?“

„Ještě ne, ale bude to za moment.“

„Už jste dnes měla pořádnou kávu?“

Astrid se lekla. Vypadá opravdu tak unaveně? „Ne, já...“

„Tak chvilku počkejte.“ Sture na ni mrkl a odešel z místnosti.

„Má pro tebe slabost.“ Ingrid vytáhla z kabelky zrcátko a upravila si účes. Vyndala i rtěnku, otevřela ji a obtáhla si jí rty. „Moc bych si přála, aby se takhle koukal na mě.“

Astrid se zasmála. „Ale Ingrid! To přece nemyslíš vážně, vždyť je ženatý!“

„No a co? Díval by se na tebe takhle, kdyby měl v hlavě jenom svoji ženu?“

Astrid psala dál, ale cítila, jak se jí do tváří hrne krev. Sture jí samozřejmě připadal atraktivní a ano, líbil se jí, dokonce moc. Byl to velmi přátelský, trpělivý šéf, který měl smysl pro humor a často a hodně se smál. To se jí líbilo. A proč také ne?

Ingrid se zašklebila. „Věděla jsem to! Líbí se ti.“

„Co pořád máš.“ Astrid rychle sklopila oči a její prsty se zase rozběhly po klávesnici.

„Nechceš půjčit moje zrcátko?“ zašeptala Ingrid a významně zvedla obočí. „Ty celá hoříš, Astrid.“

Sture se vrátil a v ruce držel kouřící hrnek s kávou. „S trochou mléka, bez cukru.“ Postavil ho na stůl před Astrid. „Přesně tak, jak to máte ráda.“

On si to pamatoval! *Ale ne, Astrid, už se prosím nečervenej!* „Děkuji, pane Lindgrene,“ vykoktala.

Usmál se na ni a vrátil se do svojí kanceláře. „A přineste mi ten dopis, až bude hotový!“ zavolal, ještě než zavřel dveře.

Ingrid si položila ruku na srdce a teatrálně prohlásila: „Ach, jak moc bych si přála, aby si vybral mě!“ Dramaticky zvrátila hlavu a Astrid se rozesmála tak, že si vylila kávu na sukni.

V žaludku jí kručelo. Od svojí celkem skromné snídaně nic nejedla. Co by teď dala za babiččiny koblihý!

Ingrid otevřela zásuvku svého stolu a vytáhla obložený chléb zabalený v papíru. „Tady. Pro tebe.“

„To vůbec nepřipadá v úvahu.“ Astrid zavrtěla hlavou. „Nebudu ti přece jíst tvůj chléb.“ Znovu jí zakručelo v žaludku.

Ingrid ukázala na její břicho. „Hned si to vezmi a nech si chutnat. *Smaklig måltid*.“

Astrid ho rozbalila a labužnický si povzdechla. Dvakrát si kousla a pak chléb zase pečlivě zabalila a uložila do zásuvky svého stolu. Na později. Teď musí dokončit práci.

Když byl dopis hotový, vytáhla ho ze stroje a vyrazila s ním za svým šéfem.

Seděl k ní zády, pohodlně opřený ve své židli, s nohama položenýma na parapetu.

„Tady je ten dopis, pane Lindgrene.“ Astrid nikdy nebyla stydlivá, ale v přítomnosti Stureho se vždycky cítila trochu nesvá. Bylo v něm něco mazaného a vyzývavého, co se jí na jednu stranu nesmírně líbilo, ale na druhou stranu ji to také mátl.

„Nemáte chuť na něco sladkého?“ Ještě stále se k ní neotočil. Zdálo se, jako by mu vůbec nevadilo, že ho vidí v tak ležérní pozici.

„Já vám nerozumím...“

Sundal nohy z parapetu, otočil se a otevřel spodní zásuvku svého psacího stolu. Astrid fascinovaně zaznamenala, že to všechno udělal jediným plynulým pohybem.

Potom vytáhl balíček křehkých sušenek a podal jí je. „Tak prosím, Astrid, vezměte si.“ To bylo poprvé, kdy ji oslovil křestním jménem.

„Moc vám děkuji.“

„Sture.“ Úsměv a zase ten vyzývavý pohled.

„Nemůžu vám přece říkat Sture.“

„Tak jenom, když budeme sami, souhlasíte?“

Astrid polkla. „Tak dobře.“ Vytáhla z balíčku sušenku a strčila si ji do úst.

Sture přelétl dopis, přikývl a položil ho před sebe k ostatním papírům. „Jste se svou prací spokojená, Astrid?“

Proč se jí na to ptá? „Ano, velmi.“

„Slyšel jsem, že jste byla na stáži v novinách.“

Astrid cítila, jak se jí zase žene krev do tváří. „Ano, to je pravda.“

„Musíte být velmi talentovaná.“

Po dlouhé době znovu zaslechla Reinholdův hlas. „Jsi nesmírně talentovaná spisovatelka.“ Dokonce ucítila i jeho ruku na svém rameni. „Jednou by z tebe mohlo něco být.“

Zasmála se. „Jako co například?“

Naklonil hlavu a pozoroval ji. „Spisovatelka.“

Když se na ni tak díval, cítila se nepříjemně. Ale zároveň silně vnímala i něco jiného: už nebyla dítětem, už nebyla tím ošklivým káčátkem, za které se vždycky považovala. *Možná se ze mě přece jen stala labuť*, pomyslela si ohromeně a trochu pyšně.

„Já a spisovatelka?“ Trochu jí selhal hlas.

„Astrid?“

Provinile nadskočila. „Promiňte.“ Zavrtěla hlavou, aby zahнала Reinholdovu tvář.

„Píšete ráda?“ zeptal se jí Sture.

„Krátké povídky, ano. Ale rozhodně ne knihy. Nejsem žádná spisovatelka.“

Překvapeně se na ni podíval. „Ale já jsem nemluvil o psaní knih.“

„Ach tak, já...“ Musela si odkašlat. „Promiňte, jenom jsem si teď na něco vzpomněla.“

„Na něco, nebo na někoho?“

Astrid neodpověděla, vzala si ještě jednu sušenku, poděkovala mu a rychle odešla.

„Vy ode mě utíkáte?“ zaslechla, jak za ní volá, než se zabouchly dveře.

Na to neměla žádnou odpověď.

3. kapitola

Lasse kašlal už tři dny a nejhorší to bylo vždycky v noci. Astrid mu dávala obklady na prsa, stejně jako to dělávala matka jí a jejím sourozencům, ale moc to nepomáhalo.

I tuhle noc byla vzhůru a čekala, až chlapeček konečně usne. Když se znovu rozkašlal, vstala a šla k němu. Jeho dech byl sípavý a v hrudníku mu nepříjemně chrastilo. Vzala jeho teplou ruku do svojí. „Uklidni se, můj malý.“

„Mami?“ zašeptal.

„Ano, jsem tady, *můj synku*. Jsem tady.“ V tu chvíli jí bylo jedno, jestli myslí skutečně ji, nebo spíš Marii. Prostě tu pro něj jen chtěla být.

Drobným tělem zalomcoval další záchvat kašle. Astrid mu pomohla posadit se a zasunula mu pod záda další polštář. Když seděl zpříma, trochu se to zlepšilo.

„Já teď umřu?“ špitl.

„Kdepak, Lasse.“

„A co když ano?“

Přitáhla si jeho ruku ke rtům a zlehka ji políbila. „Neumřeš. O to se postarám.“

„A jak?“

„Jsem silná jako lvice a odeženu všechna nebezpečí, jen počkej a uvidíš.“

Chvíli bylo ticho a pak se ozvalo váhavě a úzkostně: „Opravdu?!“

„Samozřejmě. Co sis myslel? Jsi přece můj malý Lasse! A víš co? Jsi skoro tak silný jako já, protože jsi moje lvíče.“

Zasmál se, ale hned se zase rozkašlal.

Astrid ho pohladila po zádech. „Chceš napít vody?“ Podala mu sklenici, která stála na nočním stolku, a přiložila mu ji ke rtům. „Pij opatrně. Tak je to dobré.“

„Jsem tak unavený, mami.“

Řekl to znovu! Astrid si položila ruku na své bušící srdce a chtěla chlapce okamžitě obejmout, pochovat v náručí a ujistit ho, že ho ochrání před vším zlým. Teď i kdykoli jindy. Navždycky.

„Určitě brzy usneš,“ pronesla chraptivě.

„Slibuješ?“

„Slibuji.“ Ještě jednou ho políbila na ruku.

„Budeš mi zase něco vyprávět?“

Srdce i žaludek jí poskočily naráz.

Než mohla promluvit, musela polknout. „A chceš, aby to bylo napínavé, nebo veselé?“ Přitulila se k němu a on se zcela přirozeně naklonil trochu na stranu.

„Mohlo by tam být oboje?“

„Samozřejmě.“ Astrid krátce zavřela oči. Byla tak šťastná. Ona a Lasse se s každým dalším dnem víc a víc sblížovali. Už ji neodstrkoval ani se neotáčel, když se na něj podívala. Také se přestal neustále ptát na Marii.

Ale jak můžu být šťastná, když je tak nemocný?

Odkašlala si. „Povím ti o obru Bam-Bamovi a víle Viribundě.“

Astrid vyprávěla a vyprávěla, dokud si nevšimla, že Lasse usnul. Jeho hlava spočívala na jejím rameni a jeho ruka v její. Dech měl sice pořád sípavý, ale trochu klidnější.

Opatrně mu pustila ruku, vytáhla druhý polštář a přikryla ho až po bradu. Pak ho políbila a lehla si do svojí postele.

Příběh o obru Bam-Bamovi a víle Viribundě jí vyprávěla Edit, dcera děvečky na jejich statku, když byla ještě malá. Byly spolu v kuchyni – ach, ta jejich kuchyně! Bylo tam tak krásně, útulno a teplo a ona vždycky snila o tom, že jednou bude mít také tak nádhernou kuchyni, která bude její vlastní... Edit seděla na kuchyňské lavici, ze které se večer jednoduchým rozložením stalo lůžko, a Astrid na židli, nohy přitažené k bradě a ruce ovinuté kolem nich.

Smutně si povzdechla. Jak dávno to bylo! Někdy chtěla vrátit čas a být znovu malou holčičkou. Bez obav a strachu z dalšího dne, u kterého člověk nikdy neví, co přinese. Často si přála, aby byla zpátky v té jejich útulné kuchyni a cítila vůni zralých jablek a sýra, který dělala Editina matka. V duchu viděla Edit, jak jí čte, opřená o lokty, s knihou na stole.

Astrid se otočila na bok, usmála se a během krátké chvíle také usnula.

Lasse se v noci ještě jednou probudil a otrásal se pod náporu kašle. Sedla si k němu a hladila ho po vlasech. Moc toho nenaspala, ale co je nevyspání proti nebeskému a naprosto opojnému pocitu, že mu konečně může být matkou?

Navzdory jeho nemoci vplula Astrid, plná štěstí, do redakce a veselým, i když trochu unaveným hlasem všem popřála dobré ráno. Potom se odhodlaně posadila ke svému stolu.

Vyčerpání se dostavilo jako rána do hlavy, právě když vkládala do stroje druhý list papíru. Zívala a zívala.

„Panebože, na to už se opravdu nedá koukat.“ Ingrid teatrálně mlaskla. „Já to za tebe udělám a ty běž domů a odpočiň si.“

„Zbláznila ses?“ Astrid se natáhla po sklenici vody a trochu si pocákala obličej. „Přece nemůžu jít jen tak domů.“

„Ale samozřejmě že můžeš. Dokonce tě sama doprovodím ke dveřím.“ Ingrid už byla na nohou.

„Nech toho,“ zašeptala Astrid a musela se smát. Ingrid byla opravdu schopná ji odtáhnout od stolu a vyvést z kanceláře. „Možná tedy odejdu trochu dřív.“

Její kolegyně odevzdaně vzdychla. „Slibuješ?!“

„Svatosvatě.“

„Zase jsi špatně spala?“

„Mizerně. Myslím, že jsem nachlazená,“ zaimprovizovala. „Nedávno jsem promokla až na kost.“

„Možná by sis měla zajít k doktorovi, Astrid. Už týdny ses pořádně nevyspala, a jestli jsi teď ještě k tomu nemocná...“

„Ne, ne, to určitě nebude nutné.“

Ingrid začala prohrabovat svůj šuplík. Astrid si už dávno zvykla na to, že tam její kolegyně schovává docela dost věcí a v těch nejpříhodnějších okamžicích je jako mávnutím kouzelného proutku vždycky najde. „Pokud potřebuješ peníze... něco málo jsem ušetřila.“

Astrid zvedla ruku na protest. „Ne, Ingrid, prosím, to ne.“

„Pokud si nevezmeš moje peníze, řeknu panu Lindgrenovi, že po něm toužíš.“

Astrid vyprskla. „To bys neudělala!“

„A proč by ne? Ale teď vážně, Astrid, vezmi si těch pár babek a běž k doktorovi.“

„Díky.“ Astrid polkla. Byla dojatá a doufala, že nezačne nahlas plakat.

„Jeden den bez jídla mi přece nic neudělá,“ prohodila Ingrid, když si sedala. Když potom uviděla Astridin obličej, hned omluvně zvedla ruce. „Ale ne, to je v pořádku, dělám si jenom legraci.“

Astrid už v duchu sečetla svých pár korun a Ingridiny úspory. Na návštěvu lékaře to nestačilo.

Ale to nebylo to jediné, co se jí honilo hlavou. Právě v tu chvíli se totiž definitivně rozhodla, že Ingrid všechno poví.

Příležitost k tomu se naskytla hned během polední přestávky. Obvykle spolu seděly v malé kuchyňce určené k vaření čaje a kávy nebo, když bylo pěkné počasí, na lavičce před budovou.

Ten den však fičel nepříjemný studený vítr a Ingrid vstala, aby zavřela okno.

„Musím ti něco říct,“ začala Astrid.

„No, tak rychle do toho.“

„Jednou jsi mi řekla, že jsem tajnůstkářka...“ Ingrid přikývla a Astrid pokračovala: „Měla jsi pravdu, mám tajemství, o kterém ví jen hrstka lidí.“

„No ty mě ale napínáš. Počkej chvíli, já jenom postavím vodu na čaj.“ Ingrid napustila vodu do kovové konvice a postavila ji na vařič.

Když se zase posadila ke stolu, Astrid už málem ztratila odvahu. Mnula si ruce a přemýšlela, jak začít. „Mám malého syna,“ prohlásila pak bez obalu.

Ingrid se na ni ohromeně podívala. „Bože můj, ty ale umíš člověka překvapit. Takže ty jsi matka. Chceš mi o tom říct něco víc?“

„O jeho otci mluvit nebudu.“

Ingrid zvedla ruku. „To je v pořádku, tak jsem to vůbec nemyslela. Samozřejmě že o tom mluvit nemusíš. Kde tvůj syn žije? A jak se jmenuje?“

„Lars, ale já mu říkám Lasse. Teď bydlí se mnou.“

„Teď? A kde byl předtím?“

„Žil u pěstounky, jmenuje se Marie. Ale onemocněla, a tak jsem si ho vzala k sobě.“ Pak pokračovala, ale o Reinholdovi se nezmínila. „Bylo mi pouhých osmnáct, když jsem otěhotněla, a jak asi víš, pocházím z malého městečka, kde

žijí velmi zbožní lidé. Moji rodiče by tam měli z ostudy kabát a já jsem jim to nechtěla udělat. Takže jsem odešla.“

„Úplně sama?“ Ingrid se předklonila, v ruce svírala napůl snědený chléb a nevěřicně Astrid pozorovala.

Když konvice zahvízdala, obě nadskočily.

Ingrid vstala a nalila vodu do čajové konvičky na stole. Až teď si zřejmě uvědomila, že do ní zapomněla dát čaj. „Sakra!“ Vylila vodu zpátky do konvice, kde se vařila, nasykala do konvičky trochu čaje a znovu ji naplnila horkou vodou.

S každým slovem, které vypustila, se Astrid cítila lehčí a lehčí. Jakmile si Ingrid zase sedla, hovořila dál: „Tady ve Stockholmu jsem se pak setkala s jednou ženou, Evou Andénovou, je to právnička a stará se o mladé svobodné matky. Měla jsem obrovské štěstí, že jsem ji potkala, protože ona mě doslova zachránila. A na dlouhou dobu se pak stala mým strážným andělem. Nebýt jí, vůbec bych nevěděla, jak dál.“ Astrid polkla a stiskla v dlaních šálek s čajem. Ještě pořád ji to bolelo a na okamžik si zase připadala jako ta mladá, nezkušená dívka, která bezhlavě opustila svou rodnou vesnici, aniž by tušila, co ji čeká. Jediné, co věděla, bylo, že to prostě bude *muset* nějak jít dál, protože brzy bude mít dítě. A také se cítila strašně provinile, protože jí bylo jasné, že ho bude muset dát pryč. „Ale to...“ Znovu polkla. „Vždycky přece existuje nějaký způsob, jak jít dál, ne? Eva, moje záchránkyně, mi řekla o klinice v Kodani, kde je možné porodit anonymně. A také mi slíbila, že mi pro moje dítě pomůže najít pěstounskou rodinu. Nemohla jsem ho vychovávat sama, jak bych také mohla?“

„To je mi moc líto, Astrid,“ hlesla Ingrid. „Muselo to pro tebe být opravdu hrozně těžké.“

„Ano, bylo to... prostě, nebylo to lehké. Vydělávala jsem jen taktak, abych zvládla uživit sama sebe. No, a asi jsem ti ještě zapomněla říct, že jsem chodila na školu pro sekre-

tářky.“ Nechávala si pro sebe, jak moc osamělá a ztracená se v té době cítila, jak často musela myslet na domov, když seděla sama u stolu s obrovským knedlíkem v krku, který nechtěl zmizet. Ale odteď už nikdy nebude muset být sama. Zaplavila ji vlna úlevy a čirého štěstí.

Zdálo se, že Ingrid přemýšlí. „Potom tvému synovi – počkej – musejí být asi tři roky, ne?“

„Ano, v prosinci mu byly tři. Mohla jsem bydlet u Marie, dokud se malý nenarodil, ale poté, co přišel na svět...“ Musela si odkašlat. „Směla jsem s ním chvíli zůstat, ale pak...“ Krk měla sevřený.

„Rozumím.“ Ingrid přikývla a nalila si čaj.

Chvíli mlčely a potom Ingrid řekla: „Co všechno sis musela prožít, Astrid! Jak hrozné to pro tebe muselo být! Na všechno jsi byla tak sama, neměla sis s kým promluvit a jistě ses cítila všemi odvržená.“

„Ale ne, úplně odvržená jsem se necítila, vždyť jsem z domova odešla ze svojí vlastní vůle.“

„Ale není to nakonec vlastně to samé?“

„Ne.“ Astrid zavrtěla hlavou. „To není. Moji rodiče ode mě neočekávali, že odejdu.“ Ale jestli tomu tak skutečně bylo, nevěděla. Vlastně s nimi o tom ještě nikdy nemluvila.

„Ale určitě se jim ulevilo.“

Ingrid měla nejspíš pravdu.

„Vrátila jsem se do Stockholmu a dokončila svoje vzdělání.“ Připadalo jí, jako by to bylo včera. „Snažila jsem se jezdit do Kodaně za Lassem tak často, jak to jenom bylo možné. Ale mnoho víkendů jsem musela zůstat ve Stockholmu jednoduše proto, že jsem nemohla sehnat peníze na jízdenku.“

„To pro tebe muselo být tak smutné.“

„Ano, bylo to moc smutné. Pořád jsem na Lasseho myslela a přemýšlela jsem, jestli mě ještě pozná, až přijedu příště.“ Astrid si usrkla čaje. „A teď je konečně se mnou.“

„No, teď už chápu, proč jsi vždycky tak unavená.“

„Lasse už nějakou dobu hodně kašle a obzvlášť v noci je to dost zlé.“

Ženy se zase na chvíli odmlčely, dokud Ingrid nakonec tiše nenadhodila: „Kdybys pro tebe mohla někdy něco udělat...“

„Právě jsi pro mě něco udělala. Vyslechla jsi mě a já jsem ti mohla konečně všechno říct.“

„Jsem opravdu moc ráda, že jsi přijala těch mých pár babek. Tvůj malý potřebuje jít k doktorovi.“

„To ale nebude stačit. Musím ještě trochu ušetřit.“

„Já také, jestli mi to dovolíš.“

Astrid otočila hlavu a neschopná slova se na ni podívala.

„A možná se ukáže, že jsem dobrá i na hlídání.“ Ingrid pokrčila rameny. „Sice jsem to ještě nikdy nedělala, ale ráda bych to zkusila. Kdybys někdy potřebovala trochu času pro sebe.“

Když Astrid děkovala, zněl její hlas chraptivě.